

Kulturdepartementet

Din dáhton:	Din ref.:	Min dáhton:	Min ref.:	Áššemeannudeaddji:
		19.03.2021	21/00254-2	Anne Britt Klemetsen Hætta annebkh@samas.no

---

REMISS FRÅN SAMETINGET OM FÖRSLAG TILL HANDLINGSPROGRAM FÖR BEVARANDE AV DE SAMISKA SPRÅKET - INNSPILL FRA SAMISK HØGSKOLE

Sámi allaskuvla takker for invitasjonen om å sende høringsuttalelse til Sametingets handlingsprogram for bevarande av de samiska språken. Sámi allaskuvla har en viktig og sentral rolle i bevaring og utvikling av nordsamisk både i Sverige, Norge og Finland, fordi vi er det eneste høgskolen i verden der nordsamisk er hovedspråket både innen utdanning, forskning og administrasjon. I arbeidet med ny strategiplan, har vi tatt opp spørsmålet om å utvide våre utdanningsprogram til også å omfatte andre samiske språk, blant annet sør-, lule-, ume- og pitesamisk. Ny strategiplan skal vedtas i desember i år.

Sametingets forslag til handlingsprogram for bevarande av de samiska språken er veldig omfattende. Den tar for seg mange viktige problemstillinger som må være på plass for at de samiske språkene skal ha en fremtid. I vår høringsuttalelse vil vi først gi noen generelle betraktninger og merknader før vi kommenterer noen av tiltakene (åtgärd) i planen.

Det er mange gode og viktige forslag i denne planen som regjeringen bør følge opp. Det viktigste er at regjeringen gjør de nødvendige bestemmelsene som sikrer de samiske språkenes fremtid. Et utstrakt samarbeid mellom Sverige, Norge og Finland er nødvendig for at språkene ikke skal utvikle seg i hver sin retning. Utdanning av lærere med samisk kompetanse er sentral for at våre fremtidige

språkbærere skal få den beste undervisning på sitt språk. En samisk lærerutdanning er sentral og noe regjeringen bør satse på. Det vil være utfordrende å starte opp med et eget samisk lærerutdanningsprogram, og derfor kan et alternativ være å legge til rette for at svensk-samisk ungdom tar lærerutdanningen ved Sámi allaskuvla. Idag ger vi redan för Skolverket ger kurser för samiska lärare på svensk sida med avsikten att stärka deras kompetens. Kurserna har getts för nord-, lule-, ume-, och sydsamiska lärare. Vi foreslår at regjeringen opprettet et stipendprogram hvor studenter kan søke om støtte for å reise til Guovdageaidnu/Kautokeino for å ta samisk lærerutdanning ved Sámi allaskuvla, eller til Bodø og Levanger for å ta lule- eller sørsamisk lærerutdanning. Stipendiet kan ha en forutsetning for at studenten kommer tilbake til Sverige og jobber som samisklærer i en tid fremover. Et lignende program finnes allerede på norsk side for studenter som tar sør- og lulesamisk lærerutdanning ved Nord universitet. Dette vil være mer oppnåelig på kort tid, enn å opprette egne samiske lærerutdanninger i Sverige. Det hadde imidlertid vært det aller beste, men kan av resurssehensyn være vanskelig.

Vi har følgende kommentarer til de ulike tiltakene:

Förbättrad samordningsstruktur i Regjeringskansliet, s. 26

Det er viktig at ekspertgruppen også består av fagpersonell innenfor språk- og opplæring fra universitet eller høyskole. Det er de som besitter den faglige kunnskapen som er nødvendig for å styrke og revitalisere de samiske språkene.

Sámi giellagáldu, s. 31

Det knyttes store forventninger til at Sverige også inngår med finansiell støtte til dette viktige organet for bevaring og utvikling av de samiske språkene. Både Norge og Finland har gått inn med finansiering, men organet blir ikke opprettet før også Sverige bidrar med finansiering.

3. En fungerande utbildningskjeda, s. 34

Her vil vi gi en generell kommentar om bruk av begrepet “funktionell tvåspråklighet” som ikke er definert innledningsvis i programmet. Et handlingsprogram for bevarende av de samiske språkene skal gi retning for hvordan de samiske språkene skal bevares, ikke om hvordan elever blir funksjonell tospråklig eller hvordan sikre tospråklig undervisning. Det er viktig å poengtere at i dette handlingsprogrammet er det de samiske språkene som behøver vern, ikke det svenske språket

3.3 Grundskola inklusive förskoleklass, s 46

Vi bemerker at Sametinget har brukt begrepet «funktionelt tvåspråklige» i omtale av at morsmålsundervisningen ikke lykkes å gjøre barna funksjonelt tospråklige. Utfordringen er at barna ikke blir funksjonelt samiskspråklige med tospråklig undervisning. Derfor er det nødvendig å ha fokus på hva tospråklig undervisning er, og sette riktige mål for å oppnå funksjonelle samiskspråklige barn, jfr neste punkt.

Utveklad tvåspråkig undervisning, s. 47

Her vil vi gi en generell kommentar om begrepet “tvåspråklig undervisning”. Et handlingsprogram for bevarende av de samiske språkene skal gi retning for hvordan de samiske språkene skal bevares, ikke om hvordan elever skal sikres tospråklig undervisning. De samiske språkene taper terreng til svensk og engelsk. Forskning viser at 10 eller 25% undervisning på samisk ikke er tilstrekkelig for at barn blir funksjonelle samiskspråklige. Dersom man skal gi tospråklig undervisning må minoritetsspråket

brukes i minst 50% av undervisningen. I Finland har man definert at i samiske kommuner skal minimum 50% av den totale undervisningen foregå på samisk. Dette er et eksempel til etterfølgelse.

“Åtgärden innebär att Sameskolstyrelsen i dialog med Sámi allaskuvla och Sametinget ges i uppdrag att utveckla den tvåspråkiga undervisningen”. Dersom Sámi allaskuvla skal delta i et slikt arbeid må det fra regjeringens side defineres hva som menes med tospråklig undervisning og legges et minimumsnivå på hvor mye av undervisningen skal foregå på samisk.

Språkkampanj 2.0, s. 57

Her er de samiske språkene omtalt som et symbol for kulturarv. Vi vil bemerke at de samiske språkene i seg selv er kulturarv, ikke bare et symbol.

3.5 Högskola och universitet, s. 58

I dette kapittelet er ikke Sámi allaskuvla nevnt i det hele tatt, noe vi finner forunderlig. Dette viser vel at Sámi allaskuvla ikke har den posisjonen som vi bør ha i Sverige all den tid vi utdanner samisktalende lærere og andre fagpersonell fra Sverige som etter endt utdanning reiser tilbake til Sverige og jobber som samisklærere eller samisktalende fagpersonell. Sámi allaskuvla er finansiert av den norske stat som også Sverige drar nytte av. Etter vår mening burde Sverige og Finland også bidra og anerkjenne Sámi allaskuvlas viktige posisjon i bevaring av de samiske språkene. Sámi allaskuvla finansierer for tiden 2 doktorgradsstipendiater fra Sverige, vi har flere ansatte fra Sveige og for de som bor i Norrbotten er det nærmere å reise til Guovdageaidnu/Kautokeino enn til Umeå. Det er viktig å styrke de samiske utdanningene på Univeristetet i Umeå også, men det bør legges til rette for samarbeid mellom institusjonene dersom de samiske språkene skal utvikles. Her vil vi også trekke fra Nord universitet som en viktig aktør i forhold til sør- og lulesamisk.

Obligatorisk kompetanseutveikling i samisk pedagogik og Utbildning för pedagoger i språkbadsmetodik, s. 64

Tiltakene er veldig bra som Sámi allaskuvla gjerne deltar i. Tiltakene viser at Sámi allaskuvla har en viktig rolle på svensk side av Sápmi også, og bør derfor anerkjennes for det.

Följa och informera om utbudet av utbildningar, s. 70

Her tror vi Sametinget har glemt å legge til Sámi allaskuvla og eventuelt Universitetet i Umeå?

5. Förbättrat gränsöverskridande samarbete

Sámi allaskuvla er veldig enige med Sametinget om at landegrensene er til hinder for utvikling av de samiske språkene. Grensehindringer bør fjernes for studenter som ønsker å ta utdanning i samiske språk. Dette kan knyttes opp mot stipendet vi innledningsvis foreslår opprettes for studenter som ønsker å ta samisk lærerutdanning.

Sámi allaskuvla mener at dette språkprogrammet er viktig å støtte for å bevare de samiske språkene i Sverige. Språksituasjonen i Sverige er sårbar og behøver spesiell oppmerksomhet og støtte for de ikke skal dø ut. FNs internasjonale tiår for urfolksspråk gir et håp også for de samiske språkene og er noe de nordiske statene bør følge opp med både tilrettelegging og finansiering av tiltak som vil sikre de samiske språkenes fremtid.

Dearvvuođat/hilsen

Anne Britt Klemetsen Hætta
instituttleder

Kopijja/ kopi til:
Sametinget
v/Lars Miguel
Utsi

Brevet er elektronisk godkjent.